

risinājumiem. Tomēr lielākais izaicinājums ir pašreizējā nenoteiktība, kas ietekmē cenu svārstības tirgū. Otrs izaicinājums ir vietējo graudu pieejamība, jo liela daļa Latvijā izaudzēto graudu tiek eksportēti un ražotājiem, kas vēlas izmantot vietējās izejvielas, ir jākonkurē ar cenām, kādas ir eksporta tirgū.

Kristaps Amsils, AS Dobeles dzirnavnieks valdes priekšsēdētājs:

– Graudu pieņemšanas sezonu *Dobeles dzirnavnieks* šogad atklāja jau 12. jūlijā ar pirmo miežu kravu Dobelē. Šobrīd graudus pieņemam gan uzņēmumā Dobelē, gan graudu pieņemšanas punktos Aucē un Gulbenē, kur darbojas arī neliela kalte. *AS Dobeles dzirnavnieks* līdz 20. augustam bija pieņēmis ievēro-

jamu daļu pārstrādei nepieciešamā graudu daudzuma. Šogad vienlaikus nogatavojās un tika pieņemti visu kultūru graudaugi – ziemas kvieši, mieži, auzas, rapši, rudzi, tritikāle, kā arī vasaras durum kvieši un zirņi.

Cenšamies darīt visu iespējamo, lai piegādātājiem pie mums būtu jāpavada pēc iespējas mazāk laika, taču šī gada sezona ir ļoti izaicinoša arī mums, jo visi graudu veidi bija vienlaikus gatavi kulšanai un graudi bija dažādas kvalitātes. Aktīvākajās dienās pieņēmām 400–500 transporta vienību.

Graudu kulšanas sezonas sākumā pirmās kviešu kravas bija ar tilpummasu 68 kg/hl, kopumā šosezon kviešu tilpummasa ir 76 kg/hl. Karstums ir darījis savu, un Latvijas pamatkultūru graudi ir izkalduši nenobrieduši. Visbēdīgāk šīs vasaras karstums ir ietekmējis auzas, kurām ir ļoti daudz tukšu un sīku graudu, nereti sastopama tikai 38 kg/hl tilpummasa. Vidēji auzām šogad tā ir ap 50 kg/hl.

Vislabāk šīs vasaras karstumā jutās pastas gatavošanai piemērotie cietie jeb durum kvieši. Salīdzinājumā ar aizvadīto gadu tie ir devuši nedaudz mazāku ražu, taču kvalitātes parametri ir lieliski. Durum kviešu tilpummasa vidēji ir 78–79 kg/hl robežās.

Labu ražu un kvalitāti gan bioloģiskajās, gan konvencionālajās saimniecībās uzrādījuši arī mūsu sezonas jaunumi – īpašas cepumu kviešu šķirnes sējumi un speltas kviešu šķirnes. Šī gada raža ir ap 8 t/ha, ar pietiekamu mitruma daudzumu būtu ap 10–11 t/ha.

Ražas vākšanas sākumā kultajiem graudiem tilpums bija zemāks kā citus gadus, taču proteīns, lipekļi un cietes kvalitāte bija ļoti laba. Pēc lietus perioda vāktajiem graudiem pazuda cietes kvalitāte, jo kvieši sākuši dīgt. Šosezon auzām pazūd krāsa – tās ar katru dienu kļūst tumšākas.

Tā kā šogad visi graudaugi nogatavojās ātrāk, aicinājām durum jeb cieto kviešu audzētājus sākt kult jau no 27. jūlija. Lielākā daļa zemnieku šim aicinājumam atsaucās un cietos kviešus nokūla 10 dienu laikā – līdz 7. augustam. Vasaras durum kviešiem, kas tika kultī šajā periodā, ir ļoti laba kvalitāte un tilpummasa. Diemžēl tiem, kuri neiekļāvās šajā termiņā, pārtikas kvalitāti vairs neizdevās sasniegt, jo graudi sadīga. Līdzīgas problēmas piedzīvoja arī parasto kviešu audzētāji, jo laiks vienlaicīgi bija gan mitrs, gan silts.

AS Dobeles dzirnavnieks, viens no lielākajiem graudu pārstrādes uzņēmumiem Baltijā, šogad plāno pieņemt kopumā

350 tūkst. t graudu, tajā skaitā aptuveni 15 % bioloģiski audzēto. To veicinās š.g. jūlija sākumā atklātās jaunās ražotnes – bioloģisko graudu pārstrādes infrastruktūra un inovatīva pastas ražotne.

Absolūti lielākā daļa *Dobeles dzirnavnieka* iepirkto graudu tiek pārstrādāta mūsu ražotnēs, taču, ja redzam, ka esam pieņēmuši kāda veida vai kvalitātes graudus apjomā, kas pārsniedz mūsu vajadzības, tad eksportējam.

Dobeles dzirnavnieks jau aptuveni 10 gadus, sadarbojoties ar lauksaimniekiem, veic graudu cenu iepriekšēju fiksēšanu – zemnieki var nofiksēt šī gada oktobrī un novembrī cenu graudiem, ko kuls tikai nākošā gada augustā. Mēs gan aicinām savus sadarbības partnerus fiksēt tikai aptuveni 30 % no gaidāmās ražas un rēķināt, par pamatu ņemot lopbarības graudu cenu – ja tā šķiet apmierinoša, tad augstāka kvalitāte viennozīmīgi būs dārgāka. Šogad aptuveni 20 % kviešu un miežu ražas bija fiksēti jau iepriekš.

Graudu cenas šogad ir piedzīvojušas ļoti strauju pieaugumu, un augusta vidū kviešu cena Parīzes biržā svārstījās ap 250 EUR/t. Cenu kāpumu ir ietekmējušas lielās kviešu audzētājvalstis, piemēram, Francija, kur šogad ilgstošo lietavu dēļ ir zemāka raža un aptuveni 40 % nokulto graudu atbilst lopbarības kvalitātei. Pagājušajā nedēļā tika samazinātas ražas prognozes arī Kanādai – par 30 % un Krievijai – par 15 %. Šie apstākļi rada spiedienu uz cenām.

Līdz ar BIO graudu pilna pārstrādes cikla atklāšanu būtiski pieaudzis *Dobeles dzirnavniekā* pieņemto bioloģiski audzēto graudu apjoms. Patlaban bioloģiskos graudus *Dobeles dzirnavniekam* piegādā vairāk nekā 200 Latvijas saimniecību. Šosezon uzņēmums iepērk ne tikai BIO auzas, bet arī kviešus, rudzus, miežus, tritikāli un zirņus – gan tieši no lauka, gan jau izkalētus un iztīrītus. Diemžēl bioloģisko graudu raža paredzama mazāka kā plānots. To veicināja nelabvēlīgie laikapstākļi, piemēram, pavasarī ieilgušās lietavas, kas aizkavēja sēju, un mitrums un siltums, kas ļāva savairoties kaitēkļiem.

Vidis Armalis, SIA Linas Agro graudu iepirkumu vadītājs:

– Vasaras sākumā tika prognozēts augsts ražas potenciāls, bet laikapstākļu dēļ ne pircēju, ne audzētāju cerības nettaisnojās: gan rapšu, gan kviešu raža ir par aptuveni 1 t zemāka (reģionu ietvaros rezultāti atšķiras), turklāt visā Latvijas teritorijā šogad ir zemāka graudu un rapšu kvalitāte, īpaši tilpummasa kviešiem un eļļas saturs rapšiem.

Pirmais ražas novākšanas posms iesākās veiksmīgi, jo bija sauss un novāktā raža uzreiz bija eksporta preces kondīcijā, tādēļ nebija nepieciešami elevatoru pakalpojumi.

Pirmās šī gada ražas kravas *Linas Agro* elevatoros ienāca 12. jūlijā (mieži). Otrā ražas novākšanas stadija lietavu dēļ ir iekavējusies līdz pat šim brīdim (augusta vidum), un tas būtiski apgrūtina lauksaimniecības tehnikas nokļūšanu uz lauka un ražas novākšanu. Pašlaik ir nokults aptuveni 60–70 % ziemāju, kā arī gaidāma vasarāju un pākšaugu kultūru novākšana. Šī gada īpatnība – pirmās ražas iesāka vākt Vidzemē un Latgalē.

